

Informačný systém o oprávnených osobách podľa zákona o ovzduší

Dobrá kvalita okolitého ovzdušia je jednou zo základných požiadaviek dobrého stavu životného prostredia. Na dosiahnutie dobrej kvality ovzdušia sa zavádzajú pravidlá, ktorými sa predovšetkým predchádza znečisťovaniu ovzdušia, a ak to nie je možné, tak sa takéto znečisťovanie obmedzuje, aby bolo čo najnižšie, a podmienky ochrany okolitého ovzdušia boli v súlade s najlepšou dostupnou technikou. Jedným z nástrojov regulácie znečisťovania ovzdušia sú aj emisné limity.

Emisný limit je najvyššia prípustná miera vypúšťania znečisťujúcej látky do ovzdušia zo stacionárneho zdroja znečisťovania alebo jeho časti. Ďalšími nástrojmi sú technické požiadavky a podmienky prevádzkovania stacionárneho zdroja, emisné kvóty pre vybrané znečisťujúce látky určené pre stacionárne zdroje a národné emisné stropy pre vybrané znečisťujúce látky určené pre Slovenskú republiku.

Foto: Juraj Rizman

Prevádzkovatelia veľkých a stredných stacionárnych zdrojov znečistenia sú podľa zákona č. 137/2010 Z. z. o ovzduší povinní monitorovať a preukazovať dodržiavanie emisných limitov, technických požiadaviek a podmienok prevádzkovania, ktoré sa vzťahujú na stacionárny zdroj, vrátane zisťovania množstva emisií znečisťujúcich látok vypúšťaných zo zdroja do ovzdušia. Sú povinní plniť aj požiadavky na periodickú kalibráciu, skúšky a inšpekcie zhody automatizovaných meracích systémov emisií a určených automatizovaných meracích systémov monitorovania kvality ovzdušia v okolí stacionárneho zdroja znečistenia.

Tieto diskontinuálne (jednorazovo alebo periodicky) vykonávané oprávnené technické činnosti sú prevádzkovatelia stacionárnych zdrojov povinní zabezpečovať prostredníctvom oprávnených osôb. Výsledky oprávnených technických činností slúžia na úradné účely konaní nielen podľa zákona č. 137/2010 Z. z. o ovzduší, ale aj zákona č. 401/1998 Z. z. o poplatkoch za znečisťovanie ovzdušia v znení zákona č. 525/2003 Z. z. a zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Kto je oprávnenou osobou

Oprávnenou osobou je právnická osoba alebo fyzická osoba – podnikateľ, ktorý trvalo vykonáva oprávnené technické činnosti na území SR. V špecifických prípadoch podľa § 21 zákona č. 137/2010 Z. z. o ovzduší možno vykonať aj jednorazovú oprávnenú činnosť. Oprávnená osoba, ktorá oprávnené technické činnosti trvalo vykonáva, musí súčasne spĺňať všetky podmienky podľa § 20 ods. 3 zákona o ovzduší. To znamená, že má:

1. najmenej jednu zodpovednú osobu, ktorej MŽP SR vydalo osvedčenie o osobitnej odbornej spôsobilosti,
2. živnostenské oprávnenie na viazanú živnosť pre vykonávané odbory oprávnených technických činností podľa zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov na príslušný predmet podnikania (položka č. 78 v prílohe č. 2 k živnostenskému zákonu),
3. osvedčenie o akreditácii podľa všeobecných akreditačných noriem ISO/IEC 17025 (merania, skúšky, kalibrácie) a podľa ISO/IEC 17020 (inšpekcie zhody),
4. osvedčenie o plnení notificačných požiadaviek podľa zákona o ovzduší a vyhlášky MŽP SR č. 60/2011 Z. z., ktorou sa ustanovujú jednotlivé notificačné požiadavky pre špecifický odbor oprávnených meraní, kalibrácií, skúšok a inšpekcií zhody

podľa zákona o ovzduší, ktoré vydáva národný notificačný orgán (Slovenská národná akreditačná služba/SNAS) v správnom konaní podľa zákona č. 505/2009 Z. z. o akreditácii orgánov posudzovania zhody a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Všeobecné informácie o IS OO

Oprávnené osoby sú podľa § 20 ods. 11 zákona č. 137/2010 Z. z. o ovzduší povinné prostredníctvom informačného systému o oprávnených osobách a ich stálych subdodávateľoch (IS OO) sprístupňovať prevádzkovateľom stacionárnych zdrojov znečistenia a orgánom ochrany ovzdušia a správnym orgánom v integrovanom povoľovaní informácie o oprávnených technických činnostiach a o ich službách a následne ich bezodkladne aktualizovať. Rozsah údajov v IS OO ustanovuje príloha č. 2 vyhlášky MŽP SR č. 60/2011 Z. z. Údaje sa týkajú týchto oblastí:

- údaje o oprávnenej osobe, štatutárnych zástupcoch, zodpovedných osobách, akreditácii, oprávnení na podnikanie a o finančnom krytí zodpovednosti,
- údaje o stálych subdodávateľoch podľa § 20 ods. 16 a 18. bodu prílohy č. 3 k zákonu o ovzduší,
- odbory oprávnenej technickej činnosti podľa § 20 ods. 1 zákona o ovzduší,
- objekty oprávneného merania emisií – stacionárne zdroje znečisťovania ovzdušia a vymedzenie pôsobnosti zodpovedných osôb a odborov oprávnenej technickej činnosti,
- oprávnené metodiky meraní emisií, technických podmienok, všeobecných podmienok prevádzkovania, kvality ovzdušia a súvisiacich stavových, referenčných a meteorologických veličín podľa § 20 ods. 1 písm. a) zákona o ovzduší,
- oprávnené metodiky kalibrácií automatizovaných meracích systémov podľa § 20 ods. 1 písm. b) zákona o ovzduší,
- oprávnené metodiky skúšok automatizovaných meracích systémov podľa § 20 ods. 1 písm. c) zákona o ovzduší na mieste inštalovania,
- oprávnené metodiky inšpekcií zhody automatizovaných meracích systémov podľa § 20 ods. 1 písm. d) zákona o ovzduší na mieste inštalovania.

Vývoj IS OO

Informačný systém predstavuje súbor dát utriedených podľa vopred definovaných kritérií. Aby sme vôbec mohli narábať s týmito dátami, je potrebné mať aplikáciu s nástrojmi, ktorá zabezpečí najnevyhnutnejšie požiadavky kladené na informačný systém, ako sú: vkladanie údajov, ich editovanie alebo vyhľadávanie. V auguste 2010 MŽP SR, odbor ochrany ovzdušia, ktorý je správcou IS OO, poveril Slovenskú agentúru životného prostredia naprogramovať aplikáciu IS OO a následne zabezpečiť jej prevádzku.

SAŽP vyvinula internetovú aplikáciu, ktorej technické riešenie je postavené na trojvrstvovej architektúre: (1) aplikačná vrstva, ktorá je realizovaná v jazyku php, (2) dátová vrstva, ktorá je tvorená NoSql databázou MongoDB, (3) prezentačná vrstva, ktorá je generovaná šablónovým systémom TWIG. Komunikáciu medzi jednotlivými vrstvami zabezpečuje MVC framework Symfony2 pomocou návrhového vzoru Model-View-Controller. Aplikácia je rozdelená do 3 základných častí: (1) EnumBundle – združuje číselníkové dáta, ktoré sú zdieľané naprieč celou aplikáciou, (2) PersonBundle – základná infraštruktúra vzťahov medzi jednotlivými dátami viazucimi sa ku každej oprávnenej osobe, (3) SecurityBundle – zabezpečuje autentifikáciu jednotlivých užívateľov vstupujúcich do systému. Prostredníctvom aplikácie sa zabezpečuje najmä:

- nová oprávnená osoba spracúva podklady pre žiadosť o registráciu do IS OO v určenej dátovej forme (§ 10 vyhlášky MŽP SR č. 60/2011 Z. z.),
- prevádzkovatelia stacionárnych zdrojov znečistenia zisťujú, ktoré oprávnené osoby majú v svojom rozsahu zaregistrovanú ním požadovanú oprávnenú technickú činnosť alebo či na danú činnosť nie je zaregistrovaná žiadna oprávnená osoba,
- správne orgány v príslušnom konaní zisťujú informácie o dokladoch o plnení požiadaviek na oprávnenú osobu a jeho stáleho subdodávateľa a ďalších informácií, ktoré sú potrebné na posúdenie platnosti správy alebo iného zodpovedajúceho

dokladu o výsledku danej oprávnenej technickej činnosti,

- kontrolné orgány (MŽP SR, Slovenská inšpekcia životného prostredia, poverené organizácie) zisťujú, či a ako oprávnené osoby a stáli subdodávatelia plnia svoje povinnosti vo vzťahu k IS OO podľa zákona o ovzduší a vyhlášky, národného notificačného orgánu (SNAS) aj podľa dokumentov systému manažérstva jednotlivých oprávnených technických činností a akreditačných predpisov.

Vkladanie údajov do IS OO

Nové oprávnené osoby, ktoré nie sú ešte zaregistrované v informačnom systéme sa musia zaregistrovať. Registrácia spočíva v on-line vyplnení jednotlivých formulárov, ktoré tvoria žiadosť o prvú registráciu oprávnených osôb do informačného systému. Obsahová náplň jednotlivých formulárov je totožná s obsahovou náplňou prílohy č. 2 vyhlášky MŽP SR č. 60/2011 Z. z. Údaje z jednotlivých formulárov sa premietajú do celkového súhrnu, t. j. všetkých informácií o oprávnených technických činnostiach a o službách oprávnených osôb. Cieľom tohto súhrnu je podať komplexnú ucelenú informáciu o oprávnených osobách odbornej a laickej verejnosti, ako aj kontrolným a povoliujúcim orgánom. Zo súhrnu sa generujú tlačové zostavy, ktoré tvoria prílohu žiadosti o registráciu do IS OO.

Zverejnenie a uchovávanie údajov

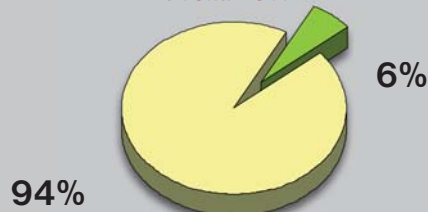
Informácie o oprávnenej osobe sa zverejnia v IS OO, t. j. sprístupnia sa pre laickú a odbornú verejnosť len za podmienky, že oprávnená osoba má úplnú a správne vyplnenú žiadosť o prvú registráciu do IS OO. Zverejnené oprávnené osoby sa nachádzajú v zozname oprávnených osôb. Údaje, ktoré sú vložené do IS OO sa časom menia. Každá takáto zmena sa v systéme zaznamenáva ako nový záznam, ktorý sa uchováva. Údaje v IS OO sa vedú najmenej desať rokov. Takto možno spätne skontrolovať, či oprávnená osoba bola alebo nebola oprávnená vykonať danú technickú činnosť.

Vyhľadávanie údajov v IS OO

Vzhľadom na rozsah informácií o oprávnených osobách je potrebné mať k dispozícii aj nástroje vyhľadávania, ktoré zabezpečujú rýchle a komfortné vyhľadanie požadovaných informácií. Vyhľadávanie v IS OO, je založené na vopred definovaných kritériách, ktoré boli klasifikované tak, aby odpovedali predovšetkým na tieto otázky:

1. Vyhľadaj oprávnené osoby, ktoré sú oprávnené vykonať oprávnenú technickú činnosť v požadovanom odbore k zvolenému dátumu.
2. Vyhľadaj oprávnené osoby, ktoré sú oprávnené vykonať oprávnenú technickú činnosť v požadovanom odbore pre požadovaný objekt k zvolenému dátumu.
3. Vyhľadaj oprávnené osoby, ktoré sú oprávnené vykonať oprávnenú technickú činnosť pre požadovanú znečisťujúcu látku, veličinu alebo parameter k zvolenému dátumu.

Počet stacionárnych zdrojov znečisťovania ovzdušia v roku 2011

■ stredné zdroje znečisťovania ovzdušia ■ veľké zdroje znečisťovania ovzdušia

Na Slovensku v roku 2011 bolo v prevádzke 11 597 stacionárnych zdrojov znečisťovania ovzdušia, z toho stredných zdrojov 10 855 a veľkých zdrojov 712.

Stacionárny zdroj, ktorým je technologický celok, sklad alebo skládka palív, surovín a produktov, skládka odpadu, lom alebo iná plocha s možnosťou zaparenia, horenia alebo úletu znečisťujúcich látok alebo iná stavba, objekt, zariadenie a činnosť, ktorá znečisťuje alebo môže znečisťovať ovzdušie; vymedzený je ako súhrn všetkých zariadení a činností v rámci funkčného celku a priestorového celku (citácia zo zákona č. 137/2010 Z. z. o ovzduší).

Zdroj: SHMÚ

Záver

Prínos IS OO je predovšetkým v prehľadnom a jednoduchom zisťovaní požadovaných informácií pre prevádzkovateľov stacionárnych zdrojov znečisťovania ovzdušia za účelom vykonania oprávnených technických činností (diskontinuálnych meraní, kalibrácií skúšok a inšpekcií zhody automatizovaných meracích systémov) na úradné účely konaní podľa zákona o ovzduší, zákona o poplatkoch za znečisťovanie ovzdušia a aj zákona o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia. Je taktiež nástrojom pre povoliujúce orgány ochrany ovzdušia a integrovaného povoľovania, ktorý im umožní získať informácie o oprávnených osobách a zavedených oprávnených technických činnostiach na účely povoľovania zdrojov znečisťovania ovzdušia a aj na zistenie vybraných údajov o kompetencii oprávnenej osoby a jeho subdodávateľa pre kontrolu platnosti správy o výsledku danej oprávnenej technickej činnosti na úradné účely.

V súčasnosti oprávnené osoby vkladajú údaje do informačného systému. Sprístupnenie IS OO pre verejnosť sa plánuje do konca roka 2012 na <http://www.enviroportal.sk/informacny-system-zp/informacne-systemy-1>.

Ing. Radoslav Virgovič, Ing. Marek Hubáček
Slovenská agentúra životného prostredia

Pokuty za znečisťovanie ovzdušia

Slovenská inšpekcia životného prostredia vykonala v prvom polroku tohto roka v oblasti ochrany ovzdušia 310 kontrol. Inšpektori kontrolovali dodržiavanie zákona o ovzduší, zákona o ochrane ozónovej vrstvy Zeme, zákona o fluórovaných skleníkových plynch a súvisiacich právnych predpisov. Kontrolná činnosť pozostávala z inšpekčných kontrol a kontrolných meraní znečisťujúcich látok.

Porušenie právnych predpisov zistili inšpektori pri 44 kontrolách, čo je približne 15 percent z celkového počtu kontrol. Za tieto porušenia uložili 36 pokút v súhrnnej výške 24 350 eur a 9 opatrení na nápravu. Najvyššiu pokutu, 3 200 eur, uložili spoločnosti TROLIGA BUS v Prešove, prevádzka Levoča, za to, že nepreukázala dodržiavanie ustanovených emisných limitov v lakovni, v stanovenom termíne neoznámila obvodnému úradu životného prostredia určené informácie o zdroji a emisiách za rok 2010 a nepredložila inšpekcii potrebné podklady o stacionárnom zdroji a emisiách. Spoločnosť Region Press v Trnave prekročila projektované množstvo spracovávanej farby, za čo dostala pokutu 2 500 eur. Spoločnosť POTRUBIE v Košiciach, prevádzka Prakovce, musela zaplatiť pokutu 1 500 eur za to, že nepreukázala dodržiavanie ustanovených emisných limitov a za zisťovanie množstva znečisťujúcich látok spôsobom a postupom, ktorý neschválil príslušný obvodný úrad životného prostredia.

Inšpektori odobrali na 64 čerpacích staniách celkovo 144 vzoriek pohonných látok, z ktorých bolo 74 vzoriek benzínu, 59 vzoriek motorovej nafty a 11 vzoriek LPG (skvapalneného ropného plynu). Analyzovali ich

Foto: Lucia Vačková

prioritne z hľadiska ochrany životného prostredia. Pri 11 vzorkách, z ktorých bolo 8 vzoriek benzínu a 3 vzorky motorovej nafty, zistili nedodržanie 11 parametrov. Pri benzíne išlo až v siedmich prípadoch o prekročenie tlaku pár pre letné obdobie oproti povolenému limitu a v jednom prípade o nedodržanie hodnoty oktanového čísla benzínu Natural 95. Pri dvoch vzorkách motorovej nafty zistili prekročenie teploty pri predestilovaní a pri jednej prekročenie obsahu metylesterov masných kyselín. Pokuty za tieto porušenia uložia inšpektori v tomto polroku.

Pri desiatich meraniach emisií na stredných zdrojoch znečisťovania ovzdušia nezistili prekročenie emisných limitov ani u jedného prevádzkovateľa.

V prvých šiestich mesiacoch roka dostali inšpektori ochrany ovzdušia 49 podnetov od občanov a inštitúcií. Pri piatich z nich zistili porušenie zákona o ovzduší, pri dvadsiatich nie, ostatné ešte prešetrujú alebo ich postúpili na vybavenie iným orgánom. Všetky uložené pokuty sú príjmom Environmentálneho fondu a spätne sa vracajú do oblasti životného prostredia.

Zdroj: SIŽP